

– »den Vartou Kjællingepreæst«.

Af P. G. LINDHARDT

Det nedenfor gengivne brev – fra Nationalmuseets arkivar, *A. Strunk*,¹ til museets direktør, *J. J. A. Worsaae*² – er, jeg ved ikke hvordan, endt i arkivet på Schackenborg og overladt mig af lensgreve Hans Schack. Motivet til at offentliggøre det ligger ikke i den dagsaktuelle hentydning til en avishistorie om en fransk dames uheld, i Strunks beskrivelse af sine lidelser eller oplysningen om nye gaver til museet fra den kendte kunstmæcen, F. S. Bang, så lidt som i den hyggelige og let ondskabsfulde sladder hvormed museets stab upstairs fulgte de erotiske og andre forviklinger blandt folkene downstairs, men udelukkende i at det giver et samtidigt glimt af *Grundtvigs* pompøse begravelse (11.9.1872) i det øjeblik da det lange ligtog passerede »Palaiet« på vej fra Vor Frelzers kirke til banegården;³ man kan levende forestille sig personalet hængende ud af vinduerne for ikke at gå glip af begivenheden, der iøvrigt er skildret af mange andre, som regel dog set gennem venners og beundreres øjne eller ialtfald – som i det meste af pressen – loyalt refereret; her møder vi derimod en reaktion af de usædvanlige – at sige i kilderne, for i virkeligheden kan der ikke være tvivl om at Strunk har delt synspunkter med mange – akademiske, konservative eller nationalliberale – når det endnu på det tidspunkt gjaldt at tage stilling til Grundtvig og den grundtvigske bevægelse.

Nogle få noter har jeg skønnet nødvendige, men kan kun beklage at Nationalmuseet ikke har set sig istand til at oplyse nærmere om slægtsforholdene i den madsenske familie – i »Portstuen«.

Kjøbenhavn d. 14de Septbr. 1872.

Kjære Worsaae!

Endskjødt her ikke er noget gammelt Nyt at meddele, maa jeg dog sende Dig et Par Linier og ønske Dig velkommen til Danmark. Det var da godt at Du ikke kjørte fast i Mudderet eller kom i Vandet til Halsen, som den franske Dame, om hun ellers kan kaldes saaledes, Engelhardt⁴ lader ikke til at troe paa hende.

Museet har stadig været godt besøgt og vedbliver at være det. Da jeg sidst talte med Dig befandt jeg mig ikke vel, men gik i stadig Uro, frygtende for at jeg skulde blive nødt til at holde mig inde i nogen Tid, hvilket desværre ogsaa blev Resultatet, efterat jeg i 14 Dage havde stridt imod. Der udviklede sig en meget stor og onskabsfuld Furunkel paa Brystet, som gjorde mig det umuligt at færdes i Samlingerne. Saasnart jeg formaaede det, mødte jeg igjen, skjøndt med en aaben Flænge i Brystet, der dog forhaabentlig snart ganske vil være lægt. See det var noget kjedeligt at underholde Dig med.

Vor gode Ven Justitsraad Bang⁵ bragte mig forleden et musikalsk Instrument (en Hobo) af Elphenbeen, som han vilde forære til Museet; senere har han ogsaa sendt mig en Viola da Gamba, som er fra Begyndelsen af det 16de Aarhundrede, altsaa en virkelig Raritet. Du vil nok engang erindre at takke ham for hans Velvillie.

Den Vartou Kjællingepreest er da endelig reist af og begravet under frygtelig Staahei. Han var dog igrunden en hæslig gammel Karl, en rigtig Ufredsmand, saavel i Kirken som i Staten. Han blev da høilagt paa Kjøgegaard, der i Fremtiden rimeligviis bliver et Valfartssted for Vorherres egne Børn. Aldrig har jeg seet en saa uordentlig Procession, som da de grundtvigianske Præster droge forbi Palaiet; de hellige Mænd gik imellem hverandre, ligerviis som en Flok Stude. Den Guds Mand Birkedal⁶ tog en anden Præst om Halsen, idet han gik forbi, og en anden Præst klappede en »Kvinde« paa Skulderen. Det var formodentlig hans Kone eller Datter, men det stod intetsteds skrevet. Gud maa vide hvem der nu skal være Pave og hvem der bliver præst i Vartou.

Iblandt Dagens Nyheder inden Døre maa jeg dog nævne Madsen juniors Forlovelse, der har vakt megen Muntherhed i Portstuen, hvor den Skjønne har givet Møde flere Aftener. Partiet synes at være lavet af gamle Mads, idetmindste værner han om Familiens Ære ved at meddele, iblandt andre til Herbst,⁷ at hans Broders Forlovede er Enke efter en Brændeviinsbrænder. Brudgommen selv fremstiller hende derimod som Jomfrue Nielsen, der i 22 Aar har ført Huus for en Brændeviinsbrænder i Kallundborg, som har efterladt hende 7000 Rd og alt sit Bohave, 7 opredte Senge, Linned, Sølvtøi etc. etc. og »som nu alt sammen kommer mig tilgode«. Derpaa tilføier han rigtignok: hvad Fanden rager det mig, om hun har levet i 20 eller 30 Aar med Brændeviinsmanden, der er pinedød lige meget, nu er hun min og jeg skal

Faen æde mig nok sørge for at Damen møder med mange Ringe paa Fingrene, et hørøstet Mundlæder, der spaaer allehaande for sølle Madsens Ro, og et stort Gulduhr paa en Vom, der vilde være selve Brændeviinsmanden værdig. Fik han endda en Tønde Cadovius i Medgift!

Lev vel og vær tilligemed Din kjære Kone hjerteligst hilset fra Din hengivne

A. Strunk.

NOTER

1. *A. Strunk* (1816–88), sekretær ved det historisk-topografiske arkiv 1847, inspektør ved kobberstiksamlingen 1869, arkivsekretær og efter Worsaaes død arkivar ved Nationalmuseet.
2. *J. J. A. Worsaae* (1821–85), arkæolog, inspektør for de antikvariske mindesmærker 1847, direktør for Nationalmuseet og Rosenborg 1865.
3. Om Grundtvigs begravelse, se f. ex. J. Kristian Madsen: N. F. S. Grundtvigs Jordefærd og det kirkelige Vennemøde den 11te og 12te September 1872, især 40ff. jfr. Carl Weltzers store afhandling (N. F. S. Grundtvigs sidste Fest) i Kirkehist. Saml. 7, II, 91ff., især 152.
4. *H. C. C. Engelhardt* (1825–81), arkæolog, adjunkt i Flensborg 1851, ansat ved Nationalmuseet 1867.
5. *F. S. Bang* (1810–89), kunstsamler og mæcen, hovedkasserer i Privatbanken, kasserer i Det kgl. Oldskriftsselskab.
6. *S. P. V. Birkedal* (1809–92), sognepræst i Ryslinge 1849, valgmenighedspræst sst. 1868–85.
7. *C. F. Herbst* (1818–1911), arkæolog og numismatiker, inspektør for den kgl. mønt og medaljesamling 1866, Worsaaes efterfølger 1887.